

UDK: 061.3,,2001/2024"
DOI: 10.5937/LSPUPN24015D
Pregledni naučni rad

U PRVOM LICU (LOKALNA SAMOUPRAVA U PLANIRANJU I UREĐENJU PROSTORA I NASELJA, DESET NAUČNO- STRUČNIH SKUPOVA OD 2001. DO 2024. GODINE)

**Dejan S. Đorđević¹, Zoran Radosavljević², Velimir Šećerov³,
Bogdan Lukić⁴, Miroslav Marić⁵**

Apstrakt: U maju 2001. godine održan je prvi naučno-stručni skup pod nazivom „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“, u organizaciji Asocijacije prostornih planera Srbije i Geografskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Kako se u oktobru 2024. godine održava deseti, jubilarni naučno-stručni skup pod istim nazivom i sa istim organizatorima, ukazala se prilika da se stručnoj i naučnoj javnosti na jednom mestu, sažeto prikažu teme i osnovni podaci o ovim skupovima, ali i da se podsetimo kako je sve počelo, kao i da razmotrimo kako da nastavimo dalje sa ovom temom, jer smatramo da su objavljeni radovi i same diskusije na skupovima, bar u određenoj meri, doprineli i dalje mogu doprinosti unapređenju stanja u planiranju i uređenju prostora i naselja u lokalnim samoupravama u Srbiji.

Ključne reči: naučno-stručni skup, lokalna samouprava, planiranje i uređenje prostora i naselja.

IN THE FIRST PERSON (LOCAL SELF-GOVERNMENT IN PLANNING AND ARRANGEMENT OF SPACE AND SETTLEMENTS, TEN SCIENTIFIC-PROFESSIONAL CONFERENCE FROM 2001 TO 2024)

Abstract: In May 2001, the first scientific-professional conference was held under the name "Local self-government in planning and arrangement of space and settlements", organized by the Serbian spatial planners association and the Faculty of Geography of the University of Belgrade. In October 2024, the tenth jubilee scientific-professional conference will be held under the same name, guided by the same organizers. The opportunity arose to briefly present the topics and basic information about these conference to the professional and scientific public in one place, aiming to remind us how it all started and to consider how

¹ Agencija za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije, Kralja Milutina 10a, Beograd, dejan.djordjevic@appurs.gov.rs, ORCID: 0009-0008-5732-6200

² Ministarstvo gradjevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Sektor za prostorno planiranje i urbanizam, Kralja Milutina 10a, Beograd, zoran.radosavljevic@mgsi.gov.rs

³ Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet, Studentski trg 3/III, Beograd, velimir.secerov@gef.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0002-0543-6888

⁴ Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet, St uđentski trg 3/III, Beograd, bogdan.lukic@gef.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0001-9954-2739

⁵ Institut za puteve, Bulevar Peka Dapčevića 45, Beograd, maric.misa@gmail.com

U prvom licu (lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, deset naučno-stručnih skupova od 2001. do 2024. godine)

to continue with this topic because of the strong belief that the published research papers and the discussions at the gatherings have made a huge impact on the profession, with the possibility to continue to contribute to the improvement of the state of planning and arrangement of spaces and settlements in local governments in Serbia to a certain extent.

Key words: scientific-professional conference, local self-government, planning and arrangement of space and settlements.

UVOD

Skup „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“ Asocijacije prostornih planera Srbije, pojavio se u vremenu promena (2001), kao vid otvaranja i potrebe za uspostavljanjem novog profesionalnog i kulturnog integriteta.

Želja je bila da organizujemo susrete/razgovore na osnovu jasno profilisanih ideja i stavova, da objavljujemo knjige sa nedostajućim znanjima, da unesemo iskustvo iz prakse poželjnog i nedosegnutog sveta, kao putokaz za kvalitetniji život.

Iz godine u godinu, promovišući savremenu i aktuelnu naučnu i stručnu problematiku i savremenu teorijsku misao, skup „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“ se nametnuo kao inovativan, programski okrenut savremenosti i budućnosti, istovremeno uvažavajući tradicionalne vrednosti i dostignuća.

DESET NAUČNO-STRUČNIH SKUPOVA OD 2001. DO 2024. GODINE

Prvi naučno-stručni skup pod nazivom „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“, u organizaciji Asocijacije prostornih planera Srbije (koja je u tom periodu još uvek bila deo Udruženja urbanista Srbije) i Instituta za prostorno planiranje Geografskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, a u saradnji sa Opštinom Čajetina, Društvom urbanista Zlatiborskog okruga i JP „Direkcija za izgradnju“ iz Užica⁶, održan je od 10. do 12. maja 2001. godine na Zlatiboru. Teme skupa su bile:

1. Planiranje i lokalna samouprava;
2. Regionalno okruženje i lokalna samouprava;
3. Ograničenja i tendencije planiranja prostornog i urbanog razvoja na lokalnom nivou.

Urednici zbornika radova su bili Velimir Šećerov i Milan Pejić, predsednik naučnog odbora je bio prof. dr Branislav Derić, a predsednik organizacionog odbora Milan Pejić.

Deo skupa činila je i izložba planske dokumentacije rađene za prostor Zlatiborskog okruga.

⁶ Organizatori svih 10 skupova su Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, uz stalnu i uvek uspešnu saradnju sa predstavnicima lokalnih samouprava gde su skupovi održavani, uz podršku resornog ministarstva nadležnog za poslove prostornog i urbanističkog planiranja, ministarstva nadležnog za nauku i prosvetu, ministarstva nadležnog za poslove državne uprave i lokalne samouprave, Republičke agencije za prostorno planiranje, Inženjerske komore Srbije, Stalne konferencije gradova i opština, UN Habitat, GIZ Ambero i mnogih drugih zainteresovanih subjekata koji su značajno doprineli uspešnoj organizaciji skupova. Stalni učesnici skupova su bili predstavnici najznačajnijih naučnih i stručnih institucija i eksperata iz oblasti prostornog i urbanističkog planiranja i uređenja i zaštite prostora i naselja iz Srbije i inostranstva, predstavnici srodnih strukovnih udruženja i organizacija, predstavnici većine naših jedinica lokalne samouprave, kao i veliki broj drugih zainteresovanih. Svima se srdačno zahvaljujemo, a zbog predviđenog obima rada, ali i velikog ukupnog broja učesnika, ovde nismo u mogućnosti da ih sve navedemo.

Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja

Drugi naučno-stručni skup održan je od 13. do 15. maja 2004. godine, takođe na Zlatiboru, sa posebnim aktivnostima trećeg dana u Šarganu, odnosno Mokroj Gori. Skup se sastojao iz dva dela. Prvi pod nazivom „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – planiranje razvoja lokalne zajednice – stručna pitanja“ imao je sledeće teme:

1. Opšta pitanja;
2. Socio – ekonomsko – ekološki aspekt;
3. Infrastruktura i GIS;
4. Iskustva i primeri.

Drugi deo skupa – instruktivni seminar „Ka prostornom planu opštine“, imao je sledeće teme:

1. Prostorno planiranje opštine i prirodna i životna sredina kao osnova prostornog razvoja;
2. Prostorno planiranje opštine i socijalni razvoj;
3. Prostorno planiranje opštine i ekonomski razvoj;
4. Planiranje razvoja opštine – pravno institucionalna dimenzija.

Skup su pratila dva zbornika radova, jedan pod nazivom „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – planiranje razvoja lokalne zajednice – stručna pitanja“, čiji su urednici bili Zoran Radosavljević, mr Velimir Šećerov i Milan Pejić, i drugi „Planiranje razvoja lokalne zajednice“, autori Borislav Stojkov i drugi (ukupno dvanaest autora).

Koordinatori skupa su bili Zoran Radosavljević, mr Velimir Šećerov i Milan Pejić, predsednik naučnog odbora je bio prof. dr Borislav Stojkov, a predsednik organizacionog odbora Dragoslav Pavlović.

Na ovom skupu održana je i Izborna skupština na kojoj je za predsednika Asocijacije izabran dr Dejan Filipović.

Treći naučno-stručni skup, a prvi sa međunarodnim učešćem, održan je od 20. do 22. maja 2010. godine u Ivanjici. Teme skupa su bile:

1. Opšti okvir planiranja i uređenja prostora i naselja lokalne zajednice;
2. Prostorno i urbanističko planiranje na lokalnom nivou - iskustva i primeri;
3. Ka novoj teritorijalnoj organizaciji i efikasnijem upravljanju lokalne samouprave u Srbiji.

Koordinatori skupa su bili Zoran Radosavljević i Miroslav Marić, predsednik naučnog odbora je bio dr Velimir Šećerov, a predsednik organizacionog odbora mr Đorđe Milić. Urednici zbornika radova su bili dr Velimir Šećerov, dr Bogdan Lukić, Zoran Radosavljević i Miroslav Marić.

Četvrti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem, ovoga puta je imao tematski karakter „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja - Gradovi u XXI veku“, sa sledećim oblastima razmatranja:

1. Gradovi jugoistočne Evrope u XXI veku - šanse i izazovi;
2. Gradovi Srbije u XXI veku - šanse i izazovi;
3. Gradovi Srbije u XXI veku - iskustva i primeri.

Skup je održan u Užicu (otvaranje i uvodni referati) i na Zlatiboru (radni deo) od 15. do 17. marta 2012. godine. Zajedno sa Asocijacijom i Geografskim fakultetom, organizator skupa je bila i Republička agencija za prostorno planiranje. Koordinator skupa su bili Miroslav Marić i mr Zoran Radosavljević, predsednik naučnog odbora je bio dr Velimir Šećerov, a predsednik organizacionog odbora mr Aleksandar Đorđević. Urednici zbornika radova su dr Velimir Šećerov, mr Zoran Radosavljević, mr Aleksandar Đorđević i Miroslav Marić.

U prvom licu (lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, deset naučno-stručnih skupova od 2001. do 2024. godine)

Deo skupa činila je i izložba *Planerska umrežavanja* na kojoj je prikazan Prostorni plan Republike Srbije 2020, kao i brojni regionalni i prostorni planovi područja posebne namene, kao i izložba pod nazivom *Varoši i varošice Srbije* na kojoj su prikazani radovi sa istoimenog konkursa.

Peti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem ponovo je održan u Užicu i na Zlatiboru, ovoga puta od 3. do 5. aprila 2014. godine, kao tematski – „Upravljanje zemljištem“, sa sledećim oblastima razmatranja:

1. Pravni i institucionalni okvir upravljanja zemljištem;
2. Sektorski pristupi u upravljanju zemljištem;
3. Novi instrumenti i tendencije u upravljanju zemljištem;
4. Upravljanje zemljištem - iskustva i primeri.

Ponovo je zajedno sa Asocijacijom i Geografskim fakultetom, organizator skupa bila i Republička agencija za prostorno planiranje, a koordinatori skupa su bili Miroslav Marić i mr Zoran Radosavljević, predsednik naučnog odbora je bio dr Bogdan Lukić, a predsednik organizacionog odbora mr Aleksandar Đorđević. Urednici zbornika radova su dr Velimir Šećerov, dr Bogdan Lukić, mr Zoran Radosavljević, i Miroslav Marić.

Sastavni deo skupa činila je i izložba *Planerska umrežavanja 2* gde su planerske kuće iz Srbije i okruženja imale priliku da predstavljaju prostorne planove svih nivoa.

Na ovom skupu održana je i Izborna skupština na kojoj je za predsednika Asocijacije izabran mr Zoran Radosavljević.

Šesti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem, koji je održan od 2. do 4. juna 2016. godine u Vršcu, takođe je imao tematski karakter sa osnovnom temom „U susret evropskim integracijama“, i sledećim podtemama:

1. Pravni i legislativni okvir;
2. Upravljanje i institucije;
3. Integralni i sektorski pristup;
4. Iskustva i primeri;
5. Radovi mladih istraživača.

Koordinatori skupa su bili dr Velimir Šećerov i mr Zoran Radosavljević, predsednik naučnog odbora je bio dr Velimir Šećerov, a predsednik organizacionog odbora Miroslav Marić. Urednici zbornika radova su dr Dejan Filipović, dr Velimir Šećerov i mr Zoran Radosavljević. Priređeno je i objavljeno (po prvi put!) i posebno elektronsko izdanje *Zbornika radova mladih istraživača* (urednik dr Aleksandar Đorđević, 20 radova, 38 autora, 152 strane, tiraž 130).

Deo skupa su činila i dva izleta: okolina Vršca, odnosno obilazak Temišvara u pratnji stručnog vodiča.

Sedmi naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem, prvi i do sada jedini skup u organizaciji Asocijacije prostornih planera Srbije koji je održan van Republike Srbije, pod nazivom „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja - Geneze i perspektive prostornog razvoja“, održan je 19. i 20. aprila 2018. godine u Trebinju u Republici Srpskoj, BiH. Skup je organizovan zajedno sa Gradom Trebinje, a u saradnji sa Prirodno-matematičkim fakultetom Univerziteta u Banjoj Luci, Ministarstvom prosvete nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Ministarstvom za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske. Teme skupa su bile:

1. Geneze i perspektive prostornog razvoja;
2. Prostorne integracije;
3. Stanovništvo u prostornom planiranju;
4. Radovi mladih istraživača.

Urednici zbornika radova su dr Dejan Filipović, dr Danica Šantić i Miroslav Marić, predsjednik naučnog odbora je bila dr Danica Šantić, a predsjednik organizacionog odbora Milan Radović. Priređeno je i objavljeno i posebno elektronsko izdanje *Zbornika radova mladih istraživača* (urednici dr Dragica Gatarić, dr Neda Živak, Aleksandar Majić, 15 radova, 25 autora, 116 strana, tiraž 200).

Deo skupa činila je i izložba *Planerska umrežavanja 3*, gde su predstavljeni planski dokumenti svih nivoa iz Balkanskih zemalja i okruženja, a zajedno sa ovim skupom, održan je i naučni skup posvećen Jevtu Dedijeru „Memento Jevto Dedijer i prateća izložba „Jevto Dedijer i Hercegovina“. Pored toga, deo skupa su činila i dva izleta: okolina Trebinja, Popovo polje i Mostar, odnosno obilazak Dubrovnika u pratnji stručnog vodiča.

Osmi naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem, takođe je trebalo da se održi u inostranstvu, odnosno u Herceg Novom u Crnoj Gori od 23. do 25. aprila 2020. godine. Međutim, zbog specifičnih uslova koji su se zbog pandemije „Covid-19“ odnosila na posebne režime kretanja i okupljanja, skup je organizovan online, u Beogradu 27. novembra 2020. godine. Osnovna tema skupa – „Prostorne integracije“, je imala sledeće podteme:

1. Pravni i institucionalni okvir planiranja i uređenja prostora i naselja;
2. Turizam kao faktor lokalnog razvoja;
3. Saobraćaj kao osnova regionalnih integracija;
4. Pritisci na prostor, instrumenti zaštite i otpornost životne sredine;
5. Radovi mladih istraživača.

Koordinatori skupa su bili dr Dejan Filipović, dr Velimir Šećerov i Miroslav Marić, predsjednik naučnog odbora je bio dr Aleksandar Đorđević, a predsjednik organizacionog odbora Milan Radović. Urednici zbornika radova su dr Aleksandar Đorđević, dr Dejan Filipović i Miroslav Marić, koji su istovremeno i urednici posebno objavljenog elektronskog izdanja *Zbornika radova mladih istraživača* (15 radova, 22 autora, 129 strana, tiraž 200).

Deveti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem je održan od 16. do 18. juna 2022. godine na Srebrnom jezeru, opština Veliko Gradište, sa sledećim tematskim celinama:

1. Pravni, metodološki i institucionalni okvir planiranja i uređenja prostora i naselja;
2. Javni interes u prostornom i urbanističkom planiranju na lokalnom nivou;
3. Planiranje razvoja seoskih i turističkih područja;
4. Uticaj demografskih i migracionih procesa na lokalne samouprave u Srbiji i regionu;
5. Prostorno i urbanističko planiranje na lokalnom nivou;
6. Radovi mladih istraživača.

Koordinatori skupa su bili dr Velimir Šećerov, dr Dejan S. Đorđević i dr Zoran Radosavljević, predsjednik naučnog odbora je bila dr Marija R. Jeftić, a predsjednik organizacionog odbora Miroslav Marić. Urednici zbornika radova su dr Velimir Šećerov, dr Dejan S. Đorđević, dr Zoran Radosavljević i dr Marija R. Jeftić. Priređeno je i objavljeno i posebno elektronsko izdanje *Zbornika radova mladih istraživača* (urednik dr Ivan Novković, 17 radova, 29 autora, 148 strana, tiraž 150).

Izložba *Planerska umrežavanja 4*, u okviru koje je prikazano 25 radova iz Srbije i zemalja u okruženju – prostorni i urbanistički planovi usvojeni u periodu od 2018. do 2022. godine, kao i studije i strateška razvojna dokumenta od značaja za lokalnu samoupravu, činila je sastavni deo skupa, kao i izlet – vožnja brodom od Srebrnog jezera do Golubačke tvrđave i nazad, sa propratnim predavanjem.

Deseti naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem održava se od 17. do 19. oktobra 2024. godine u Pirotu, sa sledećim temama i podtemama:

U prvom licu (lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja, deset naučno-stručnih skupova od 2001. do 2024. godine)

1. Pravni, metodološki i institucionalni okvir planiranja i uređenja prostora i naselja;
2. Povezivanje lokalnih samouprava kao osnov razvoja (prirodne i kulturne vrednosti kao osnov povezivanja, turizam i ekonomske aktivnosti, demografski i socijalni potencijali i ograničenja razvoja, zaštita životne sredine kroz transgraničnu saradnju);
3. Izazovi prostornog i urbanističkog planiranja lokalnog nivoa – novi horizonti (upravljanje urbanim razvojem, prostorno planerski aspekti energetske tranzicije lokalnih zajednica, upotreba savremenih tehnologija u unapređenju lokalnog razvoja);
4. Radovi mladih istraživača.

Koordinatori skupa su dr Velimir Šećerov, dr Dejan S. Đorđević i dr Zoran Radosavljević, predsednik naučnog odbora je dr Bogdan Lukić, Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet, a predsednik organizacionog odbora Miroslav Marić. Pripremljeno je i posebno elektronsko izdanje *Zbornika radova mladih istraživača* (urednici dr Marko Joksimović i Branko Protić, 20 radova, 42 autora, 156 strana, tiraž 100).

Deo skupa čini i izložba *Planerska umrežavanja 5*, gde planerske kuće iz Srbije i okruženja imaju priliku da predstavljaju planske dokumente svih nivoa koji su usvojeni (ili su u fazi nacrti) u periodu od 2022. do 2024. godine.

Tabela 1: Zbirni pregled podataka o izdatim zbornicima radova sa deset naučno-stručnih skupova „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“, u periodu od 2001. do 2024. godine.

R. br.	Mesto održavanja	Termin održavanja	Broj radova	Broj autora*	Broj strana	Tiraž
1.	Zlatibor	10-12. maj 2001.	38	53	378	300
2.	Zlatibor**	13-15. maj 2004.	39	74	422	500
			10	12	175	500
3.	Ivanjica	20-22. maj 2010.	54	98	616	300
4.	Užice, Zlatibor	15-17. mart 2012.	82	159	666	300
5.	Užice, Zlatibor	3-5. april 2014.	79	182	656	300
6.	Vršac	2- 4. jun 2016.	72	154	585	130
7.	Trebinje	19-20. april 2018.	86	194	719	300
8.	Beograd (online)	27. novembar 2020.	52	115	450	400
9.	Srebrno jezero	16-18. jun 2022.	58	159	525	200
10.	Pirot	17-19. oktobar 2024.	57	148	496	200
Ukupno:			627	1348	5688	3430

* ukupan broj autora „sa ponavljanjem“ (npr. ukoliko je jedan autor učestvovao sa dva rada, računata su dva autora)

** izdata dva zbornika radova

ZAKLJUČAK

Na ovih 10 naučno-stručnih skupova, gledamo simbolično: vidimo ih kao izvestan mikrokosmos u makrokosmosu kulture srpskog naroda, kao malu celinu u okviru velike celine, kao pobedu jasne ideje, načina mišljenja i angažovanja.

Neka ovaj prilog bude skromni doprinos bogatom pregalaštvu Asocijacije prostornih planera Srbije, koja, srećom, ne samuje u legendi.

Sa nestrpljenjem očekujemo 11. skup „Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja“ kojim otvaramo novu etapu vaših i naših uspeha, zagledani u budućnost.

LITERATURA

V. Šećerov, M. Pejić (ur.) (2001). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije. COBISS-ID 94443020.

Z. Radosavljević, V. Šećerov, M. Pejić (ur.) (2004). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja - stručna pitanja*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu. ISBN 86-82657-38-4.

B. Stojkov i dr. (2004). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja - planiranje razvoja lokalne zajednice*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu. ISBN 86-82657-37-6.

B. Шећеров, Б. Лукић, З. Радосављевић, М. Марић (ур.) (2010). *Локална самоуправа у планирању и уређењу простора и насеља*. Београд: Асоцијација просторних планера Србије и Универзитет у Београду - Географски факултет. ISBN 978-86-87857-02-5.

V. Šećerov, Z. Radosavljević, A. Đorđević, M. Marić (ur.) (2012). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – gradovi u XXI veku*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-82657-97-2.

B. Lukić, Z. Radosavljević, A. Đorđević, M. Marić (ur.) (2014). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja - upravljanje zemljištem*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-013-5.

D. Filipović, V. Šećerov, Z. Radosavljević (ur.) (2016). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – u susret evropskim integracijama*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-0040-1.

D. Filipović, D. Šantić, M. Marić (ur.) (2018). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – geneze i perspektive prostornog razvoja*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-061-6.

A. Đorđević, D. Filipović, M. Marić (ur.) (2020). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja – prostorne integracije*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-097-5.

V. Šećerov, D. S Đorđević, Z. Radosavljević, M. R. Jeftić (ur.) (2022). *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja*. Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije i Univerzitet u Beogradu - Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-125-5.